

דף פד.

עין משפט א.

ח"מ סימן רכז פעיף יא

יא. המוכר שמכר שוה חמש בארבע והוזל הדבר ועמד על שלוש, המוכר יכול לחזור בו, אבל לא הלוקח ^ה שהמוכר אומר לו לא מפני שהונתני תחזור כך.

עין משפט ב.ד.

ח"מ סימן רלג פעיף א

עיין לעיל דף פג: עין משפט ז

דף פד:

עין משפט א.

י"ד סימן שלא פעיף סד

סד. ע. אין תורמין חומץ על היין ^א, אבל תורמין יין על חומץ.

עין משפט ב.

י"ד סימן שלא פעיף נג

נג. נח. אין תורמין ממין על שאינו מינו, ואם תרם אין תרומתו תרומה. כל מין חטים מין אחד הם. וכל מין תאנים מין אחד הם. כל שהוא כלאים עם חבירו לא יתרום מזה על זה אפי' מן היפה על הרעה.

עין משפט ג.

ח"מ סימן ר פעיף ו

ו. משיכה מועילה בכליו של מוכר ^ב וע"כ אם מדד המוכר ונתן לתוך

ת. שם ברמב"ם הלכה י"ד.

א. דהו"ל מן הרע על היפה, אבל יין וחומץ מין אחד הם, והיין על החומץ הוא היפה על הרע. ש"ך ס"ק צ"ד.

ב. תוס' ב"ב פ"ה ע"ב, וכ"כ הרא"ש והר"ן שם.

כליו ומשכו הלוקח בפניו קנה, ואפי' לא אמר לו משוך הכלי לקנות^ג מה שבתוכו.

עין משפט ד. חו"מ סימן קצח סעיף ה

ה. תיקנו חכמים שמעות אינם קונות במטלטלין גזירה שמא יתן הלוקח דמי החפץ וקודם שיקחנו יאבד באונס, כגון שתפול דליקה וישרף החפץ או יבואו גנבים ויקחוהו ואם החפץ יהיה ברשות הלוקח יתעצל המוכר מלהצילו, ע"כ העמידוהו חכמים ברשותו^ד כדי שישתדל ויציל^ה. לפיכך אם היה החפץ בביתו של הלוקח שמושכר למוכר העמידוהו על דין תורה שמעות קונות שהרי מצוי הלוקח אצל ביתו^ו ויכול להציל. וכן^ז השוכר המקום^ח שאותם מטלטלין מונחים בהם באחד מדרכי הקניה של השכירות קנה המטלטלין שבו, ואין שום אחד מהם יכול לחזור בו. והוא שתהיה החצר משתמרת לדעת השוכר^ט או שעומד בצד המקום.

ג. לאו דוקא הלשון "לקנות", דבזה לא מהני כמבואר בסי' קצ"ז סעיף ו', ובסמ"ע ס"ק י"ב. אלא עד שיאמר לו לשון "קנה" ועיין בט"ז שם אם אמר לו "לקנות עתה" אי מהני.

ד. ובקנין סודר ובקנין סיטומתא דקנה משום שעדיין לא קיבל המעות לידו ודאי יטרח להציל כדי שלא יצטרך לרדת איתו לדין. והקשו אחרי שחז"ל אמרו שאין המעות קונות יאמר המוכר ללוקח נשרפו מעותיך בעליה ותירצו דבמעות שאין טירחא גדולה להצילם ודאי יטרח ויציל. סמ"ע ס"ק ז'. ובמעות אפי' לא נתן רק מקצת לא קנה רק לענין מי שפרע אף שלא שייך הטעם של נשרפו חטיך בעליה דלא פלוג. נתיבות ס"ק ט' בחידושים. ועיין בפעמוני זהב מה שפלפל בדברי הסמ"ע דברים נפלאים ונכונים.

ה. ואם אינו יכול להציל ולא חזר בו המוכר אפ"ה צריך להחזיר ללוקח מעותיו. סמ"ע ס"ק ח'.

ו. ואף שאין הלוקח גר בבית, מ"מ כיון שהבית הוא שלו מצוי אצל ביתו, ויציל את ביתו ואגב זה יהיו הפירות ניצולים. סמ"ע ס"ק ט'.

ז. כתב הש"ך בס"ק ה' והט"ז ד"וכן" זה קאי על עיקר הדין שבשניהם קונה בלא משיכה רק שחלוקים בטעמם דבסיפא הטעם משום דהוי כחצירו וקונה לו.

ח. וה"ה השואל המקום, ודוקא כששכרו או שאלו להשתמש בו אבל אם שכרו או שאלו רק לדריסת הרגל בלבד אינו קונה לו. ש"ך ס"ק ו'. וכתב הש"ך בס"ק ז' דדוקא השכיר או השאל לו החצר תחילה ואח"כ הקנה לו המטלטלין, אבל שניהם כאחד לא מהני. ועיין בנתיבות בסי' ר"ב ובביאורים ס"ק א' שם.

ט. ולדעת הי"א בסי' ר' סעיף א' בהג"ה אפי' משומר לדעת המוכר סגי. ש"ך ס"ק ח'.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

* וי"א דאם היו המטלטלין במקום שאין לחוש לדליקה נקנים במעות * או התנו בפירוש שהמעות יקנו * הרי המעות קנו.

עין משפט ה. חו"מ סימן קצח סעיף א

א. דבר תורה מעות קונות ל, אבל חכמים תיקנו שלא יקנו * המטלטלין אלא בהגבהה או במשיכה לדבר שאין דרכו להגביהו. וכיון שמשך או הגביה קנה אע"פ שעדיין לא נתן המעות.

עין משפט ז. חו"מ סימן ר סעיף ז

ז. אין רשות קונה, ולא הכלי, ולא משיכה ולא הגבהה קונה, אלא א"כ פסק תחלה המדה * בכך וכך, אבל כל זמן שלא פסקו אין שום צד שיקנה בו, שכל זמן שלא פסק לא סמכה דעת שניהם דשמה לא יסכימו

י. ושאר אונסים לא שכיחא. סמ"ע ס"ק י', והש"ך בס"ק ט' חולק וס"ל דלא פלוג רבנן, רק דבכל ענין מעות אינן קונות.

כ. והש"ך בס"ק י' חולק על דין זה וסובר שדוקא בסי' ק"צ סעיף ח' שבכסף במקום שכותבים שטר מהני תנאה ששם הכסף מהדין קונה רק דלא סמכא דעתיה במקום שכותבים שטר, ואם התנו וסמך דעתיה מועיל, משא"כ כאן שתיקנו חכמים דמעות אינן קונות לא פלוג ולא מהני גם בהתנו ביניהם. ועוד שהרי מתנה על מה שאמרו חכמים וכל המתנה על מה שאמרו חכמים תנאו בטל שמצאנו שחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה, בכתובות נ"ו ע"א. ומה שיכול להתנות בממון רק במקום ששייך ענין מחילה אבל אינו יכול להתנות לעשות קנין כמה שאינו קנין כמו שאינו יכול להתנות שפלוני יורש במקום שאינו יורש, אבל הב"ח תירץ דברי הרמ"א שכיון שכל התקנה לטובת הלוקח יכול לומר לא ניחא לי בתקנת חכמים שהיא לטובתי.

ל. מימרא דר"י בב"מ מ"ז ע"ב. דכתיב (ויקרא כ"ז-י"ט) "ונתן הכסף וקם לו" כ"כ רש"י במציעא מ"ו ע"ב ד"ה סברי אבל הנ"י שם כתב דאין למדין הדיוט מהקדש, אלא סברא הוא, כיון דרוב הקנינים נעשים בכסף. סמ"ע ס"ק א'.

מ. כתב בסמ"ע ס"ק ג' שנראה לו דאם קידש המוכר אשה במעות שקיבל מן הלוקח לפני שמשך או הגביה החפץ דמקודשת והטעם דלחומרא לא עקרו דבר תורה בתקנתן. אבל אם קיבל מי שפרע ודאי שאינה מקודשת. נתיבות ס"ק ג'. ועיין בסי' קע"ו סעיף א'. ובש"ך ס"ק א'.

ואם המטלטלין היו תחת ידי הנפקד ואמר המפקיד לנפקד תנם לפלוני, והלוקח נתן מעות למוכר בזה הוי תן כזכי, וכיון שהמוכר אסור לחזור בו מדין מי שפרע הוי כחוב דאמרינן ביה תן כזכי, ואין המוכר יכול לחזור בו כמבואר בסי' רל"ה סעיף כ"ג ואם היה גם בפני הלוקח גם הלוקח אינו יכול לחזור בו. נתיבות ס"ק ב'.

נ. מברייתא ב"ב פ"ו ע"א.

על הסכום, וע"כ אם המקח הוא דבר שדמיו ידועים וקצובים ^ב אע"פ שלא פסק קנה.

ה"ה אם אמר לו הריני מוכר לך כפי מה שישומוהו שלשה ^ע קנה אפי' אין דמיו קצובים.

ח. היו הפירות בסימטא ^ב או בחצר של שניהם ואפי' היו ברשות הלוקח והיו בתוך כליו של המוכר וקיבל עליו המוכר למכור, והתחיל המוכר למדוד בתוך כליו של מוכר, אם אמר לו כור בל' סלעים אני מוכר לך, יכול לחזור בו אפי' בסאה האחרונה הואיל והפירות עדיין בכליו ולא גמר כל המידה, וכליו של המוכר אינם קונים ללוקח אע"פ שהוא ברשות הלוקח.

י"א דאם המוכר גילה דעתו שאינו רוצה למכור אלא כל הכור ביחד,

ס. היינו שיהיו הדמים קצובים לכל העולם, לאפוקי משיטת המגיד משנה בפ"ד ממכירה הלכה י"ד בשם הרשב"א דבעינן דוקא קצובין מפי המוכר. סמ"ע ס"ק י"ג.

ע. לאו דוקא וה"ה אחד. סמ"ע ס"ק י"ד ובעינן גם שיקנה באחד מדרכי הקניה ואז קנה. ש"ך ס"ק י'.

פ. לשון הרמב"ם בפ"ד ממכירה הלכה ז'. והכלל בדינים אלו כפי מה שפירש בסמ"ע הוא לדעת המחבר דס"ל באמר לו כור בל' שאם היו מונחים הפירות בסימטא ומדד לתוך הכלי של הלוקח העומד ג"כ בסימטא, כיון שלא נגמרה המדידה של כל הכור לא נגמר הקנין ולא קנה כלום. אבל אם היה כל הכור בכליו של לוקח בסימטא, קנה אע"פ שלא מדד לדעת המחבר בסעיף ג' דלא בעינן מדידה בכה"ג, והרי נגמר הקנין על כל הכור וקנה. ולדעת הרמ"א בסעיף ג' שבעינן מדידה גם בכה"ג לא קנה. אבל כליו של לוקח ברשות הלוקח, כיון שישנם שני דברים לטיבותא, הוי כמשך בפניו וכל סאה וסאה שמודד לו לתוך כליו של הלוקח ברשות הלוקח קנאה מיד. ואם מודד לתוך כליו של מוכר ברשות הלוקח, ג"כ לא קנה עד שימדוד כל הכור לדעת המחבר. ולשיטת הרמ"א בסעיף ה' אפי' מדד כל הכור לתוך כליו של מוכר ברשות הלוקח ואפי' אמר לו זיל וקנה לא קנה.

ולשיטת הרמ"א כאן אפי' כליו של לוקח ברשות לוקח ומשך או הגביה לא קנה עד שימדוד כל הכור, ואפי' מונח כל הכור בכלי רק שלא מדד, והטעם כיון שאמר לו כור בל' ולא אמר לו סאה בסלע גילה דעתו שהוא צריך למעות כדי כל הכור, וכשלא יהיה בידו מעות כדי כל הכור לא יעלה בידו לכלום, ולזה לא נתכוון להקנות לו עד שימדוד לו כל הכור. ולפ"ז במשך או הגביה כל הכור, וכן בכליו של לוקח ברשות הלוקח קודם שימדוד כל הכור, הוי ספיקא דדינא משום דעת היש חולקים שהביא הרמ"א כאן. ובכליו של מוכר ברשות לוקח אפי' אחר שמדד כל הכור הוי ספיקא דדינא משום דעת הרב בהג"ה בסעיף ה' דאפי' זיל וקני לא מהני ומכ"ש כשמדד. ואם מונח כל הכור בכליו של לוקח בסימטא ולא מדד הוי ספיקא דדינא, ג"כ משום דעת הרמ"א בסעיף ג' דס"ל דבעינן דוקא מדידה ובכל אלו שיש ספיקא דדינא היכן שעומד הכסף ישאר.

אפי' היה ברשות הלוקח ובכליו של הלוקח או שמשך ז' או הגביה לא קנה אלא א"כ מדדו לכור.

ט. אמר לו כור בל' סלעים, סאה בסלע ז' ראשון ראשון קנה, כיון שפסקו דמים על כל סאה, וע"כ כל סאה שהגביה המוכר ומערה אותה לכליו של מוכר נגמרה מכירתה, הואיל ואין הפירות ברשות המוכר ולא ברשות הרבים אלא בסימטא או בחצר של שניהם. ואם לא היו הפירות בכליו של מוכר כיון שהם ברשות לוקח קנה משפסק אע"פ שלא מדד.

ו"א דלא קנה ראשון ראשון אלא מטעם שהוא מוחזק, וע"כ אם לא נתן המעות הלוקח יכול לחזור בו ר.

פתח לו המוכר חבית יין, וכשמדד לו החצי רוצה הלוקח לחזור בו ולא ליקח יותר, והמוכר אומר שהנותר יחמיץ, צריך הלוקח לקחת כולו ש או לקבל אחריות ת על הנותר שאם יתקלקל ישלם לו כל החבית כפי מה שהיה שוה בשעה שקנאו.

ו"א דכל זה כשמדד המוכר אבל אם מדד הלוקח קנה בכל ענין,

צ. ודוקא במקום שגילה דעתו שמקפיד על מכירת כל הכור ביחד, כגון במקום שדרך לפסוק דמים של הסאה והוא פסק על כל הכור, לא קנה. ואם נתן דמים על כל סאה וסאה שמשך בזה קנה כשיטת הריטב"א במציעא מ"ז ע"א. נתיבות ס"ק כ'.

ק. ה"ה איפכא סאה בסלע כור בל' ג"כ הוי ספיקא דדינא. סמ"ע ס"ק י"ט.

ר. הטור מהרמ"ה, ואע"פ שכבר מדד לכליו של הלוקח העומדים ברשות הלוקח אפ"ה יכול לחזור בו שהוא מוחזק במעות, והמוציא מחבירו עליו הראיה. סמ"ע ס"ק כ"ג. דמספקא לן אי בתר לשון הראשון או האחרון.

ש. טור בשם תשובת הרא"ש כלל ק"ב סי' א'.

ת. הקשה הט"ז דצ"ע לכאורה כיון שהלוקח לא משך רק שחייב מצד שנקרא מזיק במה שיחמיץ אח"כ, וא"כ בלא ברי היזקא באדם דעלמא פטור.

וקבלת אחריות היינו הפחת מה שהזול היין אם היה רוצה למוכרה תיכף מחמת שיש עליו חשש חימוץ. סמ"ע ס"ק כ"ד. אבל מה שהשהה אצלו היין עד שהחמיץ לגמרי א"צ לשלם לו שיכול הלוקח לומר לו היה לך למכור תיכף שהגורם היזק לחבירו א"צ לשלם לו אלא ההיזק שעשה מיד. ומזה יש ללמוד שאם ראובן קנה סחורה אצל שמעון שיש לו במקום אחר, ופסקו הדמים, וציוה לו לשמעון להביא לו הסחורה, ואח"כ חזר בו הלוקח שצריך לשלם לו ההוצאות שהיו לו. נתיבות ס"ק כ"ג.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

דמדידתו הוי כמשיכה ויש חולקין.

* כל שנקנה המקח אין אחד מהם יכול לחזור בו אע"פ שנפלה מחלוקת ביניהם וסירב המוכר לתת לו מקחו, אלא ידונו אח"כ על מה שביניהם *.

א. ריב"ש בסי' רכ"ב.